

Tunne historiasi niin tiedät tänään jotain myös huomisesta

Tervehdyssanat Pohjanmaan Maanpuolustuskillan Tammisunnuntain vuosipäivänjuhlassa 25.1.2015 Vaasan Kaupungintalossa

Arvoisa Rouva ministeri, kunnioitetut sotiemme veteraanit, hyvä juhlayleisö!

Ärade Fru minister, värderade veteraner från våra krig, bästa festpublik!

Laivaston soittokunta aloitti tilaisuutemme esittämällä kaksi juhlavaa marssia lähes 100 vuoden takaa. Sibeliuksen Jääkärimarssi on meille kaikille perin tuttu, sitä vuotta nuorempaa Madetojan v. 1918 säveltämää Vapauden marssia sen sijaan on hieman harvemmin esitetty. Marssi on alkuperäiseltä nimeltään Vöyrin kaartin marssi, itsenäisen Suomen ensimmäisen aliupseerikoulun, Vöyrin Sotakoulun kunniamarssiksi sävelletty. Huomaamme, että kapellimestari Kotilainen on soittokunnan ohjelmistoa juhlaamme laatiessaan ottanut esiintymispaikan erinomaisella tavalla huomioon.

Marssit vievät ajatuksemme väistämättä niiden taustalla oleviin itsenäisyytemme alkuaikojen tapahtumiin. Historian tunteminen, sen tapahtumien tiedostaminen ja niiden merkityksen ymmärtäminen ei ole hyödytöntä vanhojen muistelua vaan on tarpeellista niin tämän päivän toimiamme kuin tulevaisuuden suunnitelmiamme varten. Ajan kolmen ulottuvuuden – menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden - välisten riippuvuussuhteiden tärkeyttä onkin korostettu kautta aikain. Tätä ovat tehneet sekä oppineet filosofisissa pohdinnoissaan, että tavalliset kansalaiset tervettä maalais- tai arkijärkeä käyttäessään.

Esimerkin jälkimmäisestä antaa kansalliskirjailijamme Aleksis Kivi, kun hän Seitsemässä veljeksessä panee harkitsevana tunnetun Aapon opastamaan veljiään: ”Tiedää mitä on tapahtunut, sehän on, eräältä kannalta katsoen, viisautta suuri. Jos visusti harkitset, mikä kylvö menneistä päivistä saattoi hyödyllisiä, mikä vahingollisia hedelmiä, ja sen mukaan asetat elämäsi, työsi ja toimesi, niin oletpa viisas mies”.

Det förgångna året har visat, att den finländska nationens minne fungerar bra. Det fungerar särdeles bra när frågan är om händelser som berör nationens frihet och fosterlandets självständighet. Vi upplever just nu en tidsperiod då vi kommer att möta särskilt många belägenheter när ett jämnt årtal har förflutit sedan en viktig händelse eller ödesstund. De förgångna åren har ofta mjukat upp vår inställning till dessa ödesstunder. På samma gång har deras uppskattning hos oss ökat. Många belägenheter tycktes under händelsetiden vara omöjligt att tåla och fortbestånd av livet kunde även kännas hopplöst. Men man klarade ändå av de svåra tiderna och man förhåller sig nu till dem med vördnad. Man får också nya krafter av dem för nutidens problem. De som dåförtiden drog försorg om nationens och det självständiga fosterlandets överlevnad är vår tids hjältar.

Suomen 5,5 miljoonaisesta väestöstä lähes 4,8 miljoonaa asukasta (87 % väestöstä) on iältään alle 70 vuotta. Tämä suuri enemmistö kansasta on saanut elää koko elämänsä rauhan oloissa. Siksi on hyvä, että heidän tietoisuuteensa saatetaan myös muunlaisia vaiheita maamme historiasta. Tasavuosiin liittyvät tapahtumat ja muistoti-

laisuudet tarjoavat juuri nyt tähän hyvän mahdollisuuden. Tyydytyksellä voidaan todeta, että eri tiedotusvälineet ovat käyttäneet tätä mahdollisuutta kiitettävällä tavalla hyväkseen. Mielenkiintoa on lisännyt, että asioista on usein kerrottu tapahtumissa mukana olleiden aikalaisten – rivimiesten ja -naisten – näkökulmasta. Otan tässä esiin vain pari kohdetta, jotka ovat saaneet vuoden mittaan runsaasti huomiota.

Jatkosodan viimeinen vuosi 70 vuotta sitten oli täynnä dramatiikkaa. Pitkän asematapahtuman jälkeen Neuvostoliitto aloitti kesäkuussa 1944 massiivisen hyökkäysoperaation, joka johti suomalaisjoukkojen ajoittain paniikinomaiseenkin peräytymiseen sodan alussa takaisinvalloitetuilta alueilta. Eräänlaisen kulminaatiopisteen muodosti Viipurin menetys juhannuksen aikaan. Heti juhannuksen jälkeen saavutettiin kuitenkin ensimmäinen pysyvä torjuntavoitto Tienhaarassa Viipurin tuntumassa. Talin ja Ihantalan suurtaisteluissa nämä vihollisen etenemisen pysäyttävät saavutukset jatkuivat. Syyskuun alussa aseet lopulta vaikenivat. Raskaat inhimilliset ja materiaaliset menetykset tuntuivat aluksi musertavalta tappiolta, nyt tapahtumiin suhtaudutaan päätavoitteen kannalta jo voitokkaana: maamme itsenäisyys ja vapaus kyettiin säilyttämään.

Aluksi kuulemamme jääkärimarssi soi tästä talvesta lähtien tavanomaista useammin maanpuolustustilaisuuksissa. Jääkäri liikkeen syntysanat lausuttiin 100 vuotta sitten marraskuussa 1914 Ostrobotnian kassahuoneessa Helsingissä. Ensimmäiset jääkäreiksi koulutettavat lähtivät Saksaan helmikuussa 1915. Jääkäri liikkeen sadan vuoden takaisia tapahtumia seurataan tiiviisti ainakin helmikuuhun 2018 saakka, jolloin juhlietaan jääkäreiden pääjoukon Vaasaan paluun satavuotistapahtumaa.

75 vuotta sitten näihin aikoihin elettiin kovaa pakkastalvea. Pakkanen koetteli konkreettisesti sään muodossa sekä kuvaannollisesti armottomina sotatapahtumina. Kaksi kuukautta aikaisemmin Suomi oli joutunut yllättäen ja osin valmistautumattomana vihollisen massiivisen hyökkäyksen kohteeksi. Puolustuksen kestävyys joutui äärimmäiselle koetukselle. Kuin ihmeen kautta piinasta selvittiin. Ihmettä on jälkeensä selitetty taistelujen kuluessa löytyneellä vahvalla tahdolla ja yksituumaisuudella, Talvisodan hengellä. Talvisodan henkeä vastaavaa yksituumaisuutta kaivataan usein vieläkin nykypäivän ongelmien ratkaisijaksi.

Hyvä juhlayleisö! Ärade festpublik!

Edellä esittämäni kaltaiset näkökohdat lienevät olleet esillä myös Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 2017 ohjelmatoimikunnassa, kun se on valinnut juhluvuoden teemaksi ”Suomi 100 yhdessä – Finland 100 tillsammans”. Juhlavuosihankkeen tavoitteena on tarkastella erityisesti tekoja Suomelle ennen, nyt ja huomenna.

Tervetuloa yhteiseen Tammisunnuntain juhlaamme. Ni är hjärtligt välkomna till vår gemensamma januarisöndagsfest.